נב א מיי' פ"ד מהל' ק"פ הלכה ג:
נג ב מיי' פ"ד מהלכות פסולי מוקדשין הלכה טו:

פסולו מחמת מאי הוי ששחטו בו'. וא"ת מאי קמדמי הך עקירה להיא דלעיל דאשם שכפרו בעליו באמר תו לא חזי לאשם אבל פסח שנטמאו בעליו או משכו ידיהם אכתי חזי לפסח אם ימנו אחרים עליו כדתנן לקמן (דף פט.) נימין ומושכין ידיהם על שיאמרו וי"ל דהני מילי כשנאמר אחד מבני חבורה עליו שאם נאמר לגמרי בלא בעלים תו לא חזי לפסח כדתניא בסוף מי שהיה טמא (לקמן נח.) המפרש פסח ומת אם בנו נמנה עליו יביאנו לשם פסח אין בנו נמנה עליו יביאנו לשם שלמים: **בדם** ובבעלים **תעובר**. תימה מ"כ היכי קתני שחטו ונודע שמשכו בעלים את ידם אי שנטמא בחול ישרף מיד והא בדם ובבעלים בעינן עיבור צורה וליכא למימר כפי' הקונטרס דהך בדם ובעליו מיירי כגון שנטמא אחר זריקה דעכשיו פסח כשר אלא שאין לו אוכלין דכפרק מילד אולין (לקמן פב:) מוקמינן לה קודם זריקה דקתני בעליו דומיא דדם ומיהך ר' שמואל בר' שלמה דהיא דלעיל מיירי קודם שחיטה דהוי כמו שחטו שלא לאוכליו דחשיב פסולו בגופו:

האמר רב בעלי חיים אינם נדחין.

תימה הא מסקי' בפ' שני שעירי (יומא סד:) אמר לך רב אליבא דר' יהודה לא קאמינא וא"כ ליימא דמתניתין רבי יהודה דסבר נדחין וכמה משניות מליגו דסברי דבעלי חיים נדחין כפ' מי שהיה טמא (לקמן נח.) ובתמורה (דף כב.) ובשילהי כריתות (דף כח.) דלייק עלייהו שמע מינה בעלי חיים נדחין וצריך לרב לאוקמי' כרבי יהודה ומתני' נמי אמאי לא מוקי כוותיה:

הדרן עלך אלו דברים

ותני עלה [א]בחול כי האי גונא ישרף מיד אי אמרת בשלמא בעי עקירה האי פסח הוא וכיון דלית ליה בעלים הוה ליה פסולו בגופו אמטו להכי ישרף מיד אלא אי אמרת לא בעי עקירה מרישא הוה ליה שלמים פסולו משום מאי משום דבר אחר דקא שחיט ליה אחר תמיד של בין הערבים עיבור צורה בעי [ב]דתניא זה הכלל כל שפסולו בגופו ישרף מיד בדם ובבעלים תעובר צורתו ויצא לבית השריפה אלא לא תימא שחטו סתם כשר לשום עולה אלא אימא [ג]שחטו לשום עולה כשר אלמא בעי עקירה ולרבי חייא בר גמדא [ד]דאמר נזרקה מפי חבורה ואמרי כגון שהיו בעלים טמאי מתים ונדחין לפסח שני האי הוא דבעי עקירה הא בעלמא לא בעי עקירה מאי איכא למימר אלא אמר רב הונא בריה דרב יהושע הכא במאי עסקינן כגון שהפרישו קודם חצות ומתו בעלים אחר חצות דהוה ליה נראה ונדחה וכל הנראה ונדחה שוב אינו חוזר ונראה מידי הוא טעמא אלא לרב הא אמר רב [ה]בעלי חיים אינם נדחים אלא אמר רב פפא הא מני ר' אליעזר היא דאמר וכן השוחט אחרים לשם פסח פסול דהוה ליה פסולו בגופו ואי רבי אליעזר היא חטאת נמי מחייב דהא לית ליה לר"א טועה בדבר מצוה פטור אלא תרגמא רב יוסף בריה דרב סלא חסידא קמיה דרב פפא הא מני יוסף בן חוני היא [ו]דתנן יוסף בן חוני אומר הנשחטים לשם פסח ולשם חטאת פסולים אלמא בעי עקירה מאי איכא למימר אלא אמר רב הונא בריה דרב יהושע הכא במאי עסקינן כגון שהפרישו קודם חצות ומתו בעלים אחר חצות דהוה ליה נראה ונדחה וכל הנראה ונדחה שוב אינו חוזר ונראה מידי הוא טעמא אלא לרב הא אמר רב [ה]בעלי חיים אינם נדחים אלא אמר רב פפא הא מני ר' אליעזר היא דאמר וכן השוחט אחרים לשם פסח פסול דהוה ליה פסולו בגופו ואי רבי אליעזר היא חטאת נמי מחייב דהא לית ליה לר"א טועה בדבר מצוה פטור אלא תרגמא רב יוסף בריה דרב סלא חסידא קמיה דרב פפא הא מני יוסף בן חוני היא [ו]דתנן יוסף בן חוני אומר הנשחטים לשם פסח ולשם חטאת פסולים ובפטורי סבר לה כר' יהושע רב אשי אמר רב דאמר כר' ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר אם יש שהות ביום לידע אם משכו בעלים את ידיהם או שנטמאו חייב [ז]ותעובר צורתו ויצא לבית השרפה מאי טעמא לאו משום דלא בעי עקירה ממאי דילמא משום דסבר לה [ח]כתנא דבי רבה בר אבוה דאמר אפילו פיגול נמי בעי עיבור צורה דיליף עון עון מנותר דאי לא תימא הכי נטמאו בעלים מאי איכא למימר הא ודאי בעי עקירה דאמר רבי חייא בר גמדא [ט]נזרקה מפי חבורה כגון שהיו בעלים טמאי מת ונדחו לפסח שני אלא מחוורתא כדשני מעיקרא יוסף בן חוני היא:

הדרן עלך אלו דברים

תירוצא רב מתרץ ליה דאמר לא בעי עקירה: **והאמר רב**. כפ' שני שעירי [יומא סד.]: **בעלי חיים אינן נדחין**. ואין דיחוי אלא בדם או בבעלים כגון שעיר של שם שנשחט וקודם זריקת דמו מת המשתלח יספך הדם אבל כל זמן שהקרבן חי אינו נפסל משום דיחוי: **אלא אמר רב פפא**. לעולם לא בעי עקירה ופתמיה שלמים והא דקתני עלה דמתני' בחול ישרף מיד ר' אליעזר הוא ומשום דשלמים הוא וכגון דשחטיה בהדיא לשם פסח ורבי אליעזר לטעמיה דאמר בפ' תמיד נשחט (לעיל סב:) שלמים ששחטן לשם פסח פסול: **ומי רבי אליעזר**. אמאי תנן ממני' פטור לחייב משום שבת דהא לית ליה כו': **ובפטורי**. דטועה בדבר מצוה: **סבר לה**. רבי יוסף בן חוגאי כרבי יהושע: **רב אשי אמר רב דאמר**. לעיל לא בעי עקירה לית ליה דהאי תנא דאמר בחול ישרף מיד אלא קסבר רב דתמני' לענין עורה כי האי תנא סבר לה דאמר בעי עיבור צורה: **אם יש שהות ביום**. לזה ששחטו פסח זה בשבת לנדוק אם מתו בעלים כו' ולא שאל לא טועה בדבר מצוה הוא אלא שוגג קרי את הקרוב לפושע: **ומעובר צורתו**. אם הוא חול דאילו בשבת לא אצטריך ליה דהא בשבת לא צריך ליה ולמתר כיום טוב נמי לא צריך ליה: **מאי טעמא**. בעי עיבור צורה: **לאו משום דקסבר לא בעי עקירה**. וזה סתם נשחטו והרי הוא שלמים כשרין אלא שנשחטו אחר התמיד ופסול ממתנ דבר אחר הוא: **וממאי דילמא**. לעולם בעי עקירה ופסולו בגופו והאי דבעי עיבור צורה משום דרבי ישמעאל סבר לה כתנא דבי רבה בר אבוה דאמר אפילו פיגול בגופו טעון עיבור צורה. ולא איתפרש לי עיקר מילתיה דתנא דרבה בר אבוה היכא אתמר וכמה מקומות מייתי לה בגמרא: **דאי לא תימא הכי**. דטעמא משום דקסבר פסול הגוף טעון עיבור צורה אלא בעי עקירה הא מינה מתו או נתכפרו אבל נטמאו מי איכא דלא בעי עקירה הא פתמיה לפסח שני קאי ורבי ישמעאל או שנטמאו נמי קתני: **אלא מחוורתא**. דטעמא דרבי ישמעאל משום דקסבר פסול הגוף טעון עיבור צורה ותנא דישרף מיד סבר לא בעי עיבור צורה ואי לתרוצי בעית דלא מיקשי לרב הכי תרצת דפסול הגוף דידה גבי מתו או משכו ידם משום דשחטיה לשם פסח בהדיא ואיכו לשלמים קאי בלא עקירה כרב והוו להו שלמים לשם פסח ופסול הגוף הוא כיוסף בן חוגאי:

הדרן עלך אלו דברים

ותני עלה. דמתניתין: **בחול כי האי גונא**. הואיל ויכול לשורפו: **ישרף מיד**. ואין צריך להמתין עד שתעבור צורתו. ואע"ג דמותר הפסח קרב שלמים ואם היה שוחטו לזה שמתו בעליו לשם שלמים היה כשר עכשיו אלא עקר שם פסח ממנו ישרף מיד דהוה ליה פסח שנשחט אלא למנויו: **אי אמרת בשלמא**. אע"ג דתמתיה לשם שלמים קאי בעי עקירה וכל כמה דלא עקר הוי שם פסח עליו משום הכי ישרף מיד ולא בעי עיבור צורה דהוה ליה פסולו בגופו שנשחט אלא למנויו: **אלא אי אמרת לא בעי עקירה**. ותמתיה שלמים הוא פסולו מחמת מאי הוי הואיל ושלמים הוא משום דנשחט אחר תמיד בין הערבים דשחיטת פסח אחר התמיד היא כדאמר בתמיד נשחט (לעיל עט.) ועבר על עשה דהשלמה: **כל שפסולו בגופו**. כגון פיגול נותר טומאת ויוצא ישרף מיד ואין צריך להמתין: **בדם ובבעלים**. כגון נשפך הדם וכגון פסח שנמנו בעליו או נטמאו אחר זריקה דעכשיו פסח כשר הוא אלא שאין לו אוכלין: **תעובר צורתו**. יתמתינו לו עד שתעובר ממנו צורת כשר דיין דאין פסולו חמור לא שרפינן קדשים בנזיון ועיבור צורה הוא פסול ליה דהוה ליה פסולו בגופו: **ולר' חייא בר גמדא דאמר**. בתמיד נשחט (לעיל סד.) גבי מתניתין דקתני התם דפסח בעי עקירה ואוקמה כגון שהיו בעליו טמאי מתים כו': **הא**. אחר דלאו מתמת קאי לפסח לא בעי עקירה: **מאי איכא למימר**. כלומר מתני' דהכא מיוקמא דקתני דקתני ישרף מיד ולא מיתוקמא אלא משום עקירה: **אלא אמר רב הונא בריה דרב יהושע**. לעולם כדקאמר שחטו סתם כשר לעולה דיין דקאי לעולה סתמיה עולה הוא ואע"פ שתחלתו אשם וכן מותר הפסח כיון דלשלמים קאי סתמא כי שחיט ליה שלמים הוא והכא דקתני ישרף מיד לאו משום עקירה אלא כגון שהפרישו קודם חצות וכי מטא חצות קבעתיה חצות שהוא זמן שחיטתו ונראה לפסח: **ומתו בעליו אחר חצות**. ונדחה מפסח לשוב אינו מחזר ונראה לשלמים. והא דקי"ל [ט] מותר הפסח אחר הפסח קרב שלמים כגון שאבד קודם חצות ונמצא אחר שחיטת הפסח דלא אתא חצות עליה למיקבעה ולא נראה לשחיטת פסח מעולם: **מידי הוא טעמא אלא לרב**. הא תנן ממני' פטור לחייב משום שבת דהא לית ליה כו': **ובפטורי**. דטועה בדבר מצוה: **סבר לה**. רבי יוסף בן חוגאי כרבי יהושע: **רב אשי אמר רב דאמר**. לעיל לא בעי עקירה לית ליה דהאי תנא דאמר בחול ישרף מיד אלא קסבר רב דתמני' לענין עורה כי האי תנא סבר לה דאמר בעי עיבור צורה: **אם יש שהות ביום**. לזה ששחטו פסח זה בשבת לנדוק אם מתו בעליו כו' ולא שאל לא טועה בדבר מצוה הוא אלא שוגג קרי את הקרוב לפושע: **ומעובר צורתו**. אם הוא חול דאילו בשבת לא אצטריך ליה דהא בשבת לא צריך ליה ולמתר כיום טוב נמי לא צריך ליה: **מאי טעמא**. בעי עיבור צורה: **לאו משום דקסבר לא בעי עקירה**. וזה סתם נשחטו והרי הוא שלמים כשרין אלא שנשחטו אחר התמיד ופסול ממתנ דבר אחר הוא: **וממאי דילמא**. לעולם בעי עקירה ופסולו בגופו והאי דבעי עיבור צורה משום דרבי ישמעאל סבר לה כתנא דבי רבה בר אבוה דאמר אפילו פיגול בגופו טעון עיבור צורה. ולא איתפרש לי עיקר מילתיה דתנא דרבה בר אבוה היכא אתמר וכמה מקומות מייתי לה בגמרא: **דאי לא תימא הכי**. דטעמא משום דקסבר פסול הגוף טעון עיבור צורה אלא בעי עקירה הא מינה מתו או נתכפרו אבל נטמאו מי איכא דלא בעי עקירה הא פתמיה לפסח שני קאי ורבי ישמעאל או שנטמאו נמי קתני: **אלא מחוורתא**. דטעמא דרבי ישמעאל משום דקסבר פסול הגוף טעון עיבור צורה ותנא דישרף מיד סבר לא בעי עיבור צורה ואי לתרוצי בעית דלא מיקשי לרב הכי תרצת דפסול הגוף דידה גבי מתו או משכו ידם משום דשחטיה לשם פסח בהדיא ואיכו לשלמים קאי בלא עקירה כרב והוו להו שלמים לשם פסח ופסול הגוף הוא כיוסף בן חוגאי:

הדרן עלך אלו דברים

רבינו חננאל

ותאני עלה בחול כי האי גונא ישרף מיד. אי אמרת בשלמא בעי עקירה האי פסח הוא, וכיון דלית ליה לבעלים ולא אפשר למכליה לעולם פסולו בגופו הוא, אטו הכי ישרף מיד. אלא אי אמרת לא בעי עקירה, כיון דנודע בעת השחיטה שכבר מתו בעליו, נמצאת כי שחיטתו ששחט סתם לשם שלמים הוא, משום מאי פסלת ליה משום שנשחט אחר תמיד של בין הערבים, האי אין פיסולו בגופו אלא פיסולו מחמת דבר אחר הוא תיבעי עורה. דתניא זה הכלל כל שפסולו בגופו ישרף מידבדם ובבעלים כו'. ואתינן להרוצה להא דרב בששחטו לשם עולה ועקר שם אשם מעליו. ואקשינן ומי בעי עקירה לפאן דאמר נזרקה מפי חבורה ואמרו כגון שהיו בעליו טמאי מתים ונדחו לפסח שני, דהאי פסח סתמיה לשמו קאי לסיקס ביה בפסח שני, והא הוא דבעי עקירה, אבל זולתו לא בעי עקירה, ולעולם הא דרב כגון ששחטו סתם, והא דקתני ונודע שמשכו הבעלים את ידם אי שנטמאו או שנטמאו כגון שהפרישו לשם פסח קודם חצות ומתו בעלים אחר חצות דהוה ליה נראה לשם פסח ונדחה וכל הנראה ונדחה שוב אינו חוזר ונראה, שנמצא פיסולו בגופו, לפיכך תני עלה ישרף מיד. ואקשינן עלה מידי הוא טעמא דלא בעי עקירה אלא לרב, הא בהדיא אמר רב בעלי חיים אינן נידחין. ומשני רב פפא דמתני' ר' אליעזר היא דאמר וכן השוחט אחרים לשם פסח פסולין דהוו להו כי הא גוונא פסולו בגופו. ואקשיה אי ר' אליעזר כי האי גוונא השוחט בשבת כית הוא דמחייב דהא לית ליה לרבי אליעזר טעה בדבר מצוה פטור, ולא הוה ליה למשחט עד דבדיק ליה דהאידנא דקא שחיט בעלים אינן חיים. והדרינן ואוקימנן ליוסף בן חוני דתנן ברישא שחיטת קדשים יוסף בן חוני אומר הנשחטין לשם פסח ולשם חטאת פסולין אלמא פיסולו בגופו הוא, ובפטורי סבר לה כר' יהושע דתני טעה בדבר מצוה פטור. רב אשי אמר רב דאמר לא בעי עקירה כי האי תנא הוא דאמר הכי דתני אם יש שהות ביום כדי לידע שמשכו הבעלים את ידם או שמתו או שנטמאו ולא שאל אלא שחט בשבת חייב ותעובר צורתו. כלומר ישאר ימים עד שיבאיש ולא ישאר עליו אדמומית אלא תעשה צורתו כעין ירקרוקת ויצא לבית השרפה. ומדקתני

מוסף רש"י

כל שפסולו בגופו. פסול ולא' ונכבר עצמו (לעיל לד:). בדם. כגון נשפך הדם (שם) כגון נטמא הדם או נשפך לאחר (לקמן פב:). ובבעלים. כגון נטמאו בעלים והפסח קיים ואין כאן מי שיתכלנו, ודם אע"פ שפסול נמור הוא אפילו הכי הואיל ואינו נכבר עצמו בעי עיבור צורה (לעיל לד:). מזרקה מפי חבורה. פלא הדוי בדבר זה (לעיל סד:) מזרקה תשובה זו שאני מביא מפי מבורה ואמרו בעלים לא בעי עקירה, ואפי' דמסתמא דבעי עקירה. כגון שהיו בעלים בפסח לשמו טמאי מתים ופסח זה לא נדחה מתמת מיעוד אלא מתמת בעלים שנדחו מתמת טומאה לפסח שני, ואפי' פסח חזי ליקרב בחייב הלכך בעי עקירה (חולין ל:). בעלי חיים אינם נדחים. אלא מתמת מיתה אי אתנן ומתיר שאינן לאחרן, אבל למה שהוא לאלו יקרב (לקמן צח:). הנשחטין לשם פסח ולשם חטאת פסולים. כל שאר זמנים שנזכרו כ"ל בגיכן לשם פסח אי שנזכרו לשם חטאת כל זמן פסולין, כי היכי דאיעבו פסולין לשם אחרים (חגיגה ב:). אפילו פיגול. דפסול תמוד הוא ופסול דאוריתא הוא (מנחות ג:).

הדרן עלך אלו דברים

רבינו חננאל (המשך)

תעובר צורתו ש"מ דלאו פיסולו בגופו היא אלא מחמת דבר אחר הוא, ש"מ דהאי תנא לא בעי עקירה, וכיון שמתו בעליו או שנטמאו או שמשכו את ידם כמילא הוי ליה שלמים. ופסולו משום דנשחט אחר תמיד של בין הערבים לפיכך בעי צורה. ודחינן ומאי דבי מוקמת לה הכי היא דלמא לעולם פיסולו בגופו הוא והאי תנא סבר לה כרבה דאמר אפי' פגול שובבי הכל פיסולו בגופו הוא טעון צורה. דאי לא תימא הכי דהאי תנא דראי בעי עקירה. חיגה בכי שהתו בעליו או שמשכו את ידם איכא למימר סתמיה לשלמים קאי, אלא נטמאו בעלים מי איכא מאן דאמר לא בעי עקירה. והא אמר ר' חייא בר גמדא נזרקה מפי חבורה וכו'. אלא מהוורתא יוסף בן חוני היא כדשנין מעיקרא. הדרן עלך פרק אלו דברים

מוסף רש"י

ג) לעיל דף לד: [לקמן דף סב: [תוספתא פ"ו ה"ו], ד) [לעיל סד.], ג) יומא דף סד. [לקמן דף נח.], ד) זבחים דף כ. [ע"ש], ה) [תוספתא פ"ה ה"ו], ו) [תוספתא פ"ו ה"ו], ז) [לעיל לד: [לקמן סב: מנחות כ:], ח) לעיל דף סד. חולין דף ל.], ט) [לעיל ע:].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com